

УДК 811.161.2
DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2025.2.1/08>

Черіпко С. І.

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Добровольська Л. А.

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

Харченко Л. І.

Державний університет «Київський авіаційний інститут»

ЗАСТОСУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У статті стверджується самобутня роль Українського правопису, який є має соціокультурну природу і є більшим, ніж просто набором правил і норм. Авторами підкреслено, що у контексті гібридної російсько-української війни Український правопис виступає символом незламності, незнищеності української нації, інструментом плекання національної самобутності і засобом опору ідеолого-культурній експансії «руського міра». Таким чином, його збереження і розвиток, а також імплементація у закладах вищої освіти, стає стрижневою детермінантою, навколо якої об'єднується українська нація, розуміючи стратегічне значення останнього для майбутнього України.

Вищезазначене дозволяє авторам випрацювати низку рекомендацій, які покликані уніфікувати та популяризувати вищезазначені норми чинного Українського правопису у роботу закладів вищої освіти. Зокрема, нимми пропонувано: 1. Стандартування правописних норм: створення методичних рекомендацій, інструкцій тощо Національною комісією зі стандартів державної мови, яке дозволить отримати чіткий алгоритм актуалізації Українського правопису. 2. Підтвердження рівня володіння державною мовою викладачами закладів вищої освіти шляхом обов'язкового складання іспиту на рівень володіння державною мовою від вищезазначеної Національної комісії зі стандартів державної мови й отримання відповідного сертифіката (першого й другого рівнів). 3. Цифровізація навчального процесу закладів вищої освіти шляхом актуалізації у його межах інноваційного інструментарію (штучного інтелекту, інформаційно-комунікаційних технологій тощо). До прикладу, впровадження інтерактивних правописних довідників і тренажерів як ефективних допоміжних засобів. 4. Розробка продуманої, послідовної мовної політики, стратегій та практик українського уряду, у яких стрижневою мають стати інформаційні кампанії з популяризації Українського правопису через медіа. 5. Актуалізація зворотного зв'язку з громадськістю через залучення молоді до низки конкурсів, вікторин, інтерактивних та інших занять, що інтенсифікувати зацікавленість молодих українців у вивченні норм української мови.

Таким чином, імплементація правописних норм в ЗВО є актуальною проблемою, яка потребує системного, продуманого та наукового підходів. Відтак, гармонізація таких норм, засвідчення рівня володіння державною мовою та інше є вагомими кроками для впровадження стандартування мовних норм у освітній системі України. Останнє можливе за умови колаборацій між освітніми, науково-дослідними, науковими та іншими установами, а також державними інституціями. Своєю чергою, це сприятиме формуванню сталого мовного середовища, на підґрунті якого українська мова еволюціонуватиме, відповідаючи сучасним викликам і посяде чільне місце у європейському просторі.

Ключові слова: Український правопис, правописні норми, мовна політика, мовні стандарти, стандартування мови, вища освіта, заклади вищої освіти.

Постановка проблеми. Український правопис [6] сутнісно є складним соціокультурним конструктом, що пов'язано з його побутуванням на декількох рівнях. З одного боку, він є складником

культурної полісистеми, у межах якої виступає репрезентатом української ідеї у низці міжнародних зв'язків. З другого – постає стрижневим компонентом ідентифікаційного механізму українців,

відображаючи еволюцію їх мови. Натомість, з третього – сприймається засобом її (мови) стандартування й легітимізації в контексті побутування нормативно-правової бази України, а також сталого розвитку нашого суспільства.

Вищезазначене, природно, корелює зі специфікою формування й побутування Українського правопису на тлі гібридної російсько-української війни. Так, мовиться про широкий спектр видозмін останнього (починаючи від правописних розвідок 1928 року, результатів роботи Національної комісії з питань правопису [5] і аж до діяльності Національної комісії зі стандартів державної мови [1]), які питома мали значення спротиву одвічній русифікації. Особливе значення Українського правопису та його впровадження ми вбачаємо під час вищезазначеної війни, яка триває від початку 2014 року і стала точкою відліку для збереження української державності, неподільності кордонів нашої країни та плекання національної ідентичності.

Якщо у радянські часи правопис був суттєво видозмінений владою з метою продукування позірної культурної єдності народів, то сьогодні саме ця варіативність, паралелізм мов тощо стали формальним підґрунтям до повномасштабного вторгнення. Саме тому гібридна російсько-українська війна змусила нас усвідомити значущість культурно-символічного ресурсу – української мови, зміцнення позицій якої із впровадженням Закону України (далі – ЗУ) «Про забезпечення функціонування української мови як державної» [3] у сфері обслуговування, освіти, медіа та інших стало усвідомленою протидією русифікації попередніх років. Таким чином, правописні зміни, затверджені у 2019 році вищезазначеною Українською національною комісією з питань правопису, стали базою для інтенсифікації саморефлексивних тенденцій. Останні були детерміновані низкою процесів з підвищення самосвідомості та локалізації власної культурної аутентичності українців, закріплених у Конституції України [2].

Природно, що гібридна російсько-українська війна виформувала самобутне розуміння української мови та її збереження у ідеолого-символічному, національно-культурному та інших вимірах. Український правопис у цьому контексті виступає гарантом ліквідації рудиментів «руського міра» в українському просторі у широкому спектрі. Зокрема, цей процес сягає змін назв населених пунктів (згадаймо перейменування останніх за ратифікації НКСДМ) до лексичних норм (до прикладу, зміна № 9 національного класифікатора

професій ДК 003:2010 [4], яка засвідчила євроінтеграційний курс України щодо гендерної та іншої рівності її громадян), стаючи елементом декомунізаційних, деколонізаційних та тому подібних змін нашої держави.

Відтак, правопис виконує тут роль своєрідного бар'єра проти культурної асиміляції та є додатковим інструментом національного єднання, а також збереження української самобутності. Головним виявом вищезазначеного стала легітимізація функціонування української мови в офіційному та приватному житті як акту супротиву загарбницькому «руському міру». Таким чином, якщо українська мова є складником ідентичності нашої нації, то правопис – її структурним компонентом. Так, оскільки російсько-українська війна є, першою чергою, гібридною, то це означає, що Україна зазнає не лише військової агресії (ракетних, дронів та інших атак її територій і населених пунктів), а й інформаційних атак (дезінформаційних, мізінформаційних, пропагандистських кампаній ворога тощо) [23].

У таких умовах правильне, послідовне функціонування мови у всіх сферах українського суспільства (зокрема, закладах вищої освіти (далі – ЗВО)) стає не просто питанням цивілізаційного вибору кожного українця, а, власне, політичною заявою. Мовиться про те, що новітні правописні реформи, спрямовані на очищення та відновлення питомих форм і норм української мови, зміцнюють зв'язок між нею (мовою) та національною картиною світу українців, акцентуючи на унікальності та самобутності нашої нації. Український правопис виступає тут не лише важливим складником, детермінантою мовної комунікації, а й значущим елементом саморефлексії кожного українця. Саме тому імплементація норм Українського правопису у ЗВО має таке значення і актуальність на сьогодні. Зокрема, цей процес здебільшого корелює з низкою проблем як на рівні навчального процесу, так і на рівні управління (адміністрації того чи того університету), що і складає *актуальність* представленого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вищезазначена у постановці проблеми аргументація дозволяє висвітлити самобутність процесу імплементації Українського правопису (зокрема, у ЗВО). Своєю чергою, це продукує інтегрований підхід до вивчення аналізованої проблематики у низки дослідників. Зокрема, параметризаційні особливості актуалізації інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) під час мовної підготовки майбутніх педагогів проаналізовані у праці

О. Русакової та Г. Волощук [16]. Авторки висвітлюють інноваційний складник під час вивчення української мови в режимі дистанційного навчання, надаючи власне визначення ключового терміна й окреслюють найпродуктивніші підходи, які сприяють засвоєнню здобувачами державної мови. Натомість Є. Сафонова та Л. Козакова [17] акцентують у своїй праці на першочерговості оволодіння здобувачами освіти культурою мови як важливого чинника формування їх загальної компетенції.

Т. Груба та О. Горошкіна [7] наголошують на значущості такого аспекту досліджуваної проблеми як побутування української наукової мови, виокремлюючи віхи роботи з удосконалення мовних навичок здобувачів (аспірантів, докторантів). Вчені висвітлюють самотність формування мовної особистості дослідників, локалізують комунікативну специфіку культури їх мовлення, а також охарактеризовують сучасну українську наукову мову. Натомість К. Каленич та О. Ядловська [8] вивчають самотність функціонування державної мови в ЗВО як запоруку набуття професійних компетентностей здобувачами.

Також репрезентативними щодо імплементації правописних норм у ЗВО є праці К. Климової [9–10], у яких вивчено напрями оптимізації мовленнєвої діяльності здобувачів. Зокрема, авторка окреслює та обґрунтовує напрями вищезазначеної діяльності, акцентуючи увагу на стрижневій ролі мови як засобу мовнокультурної, ідентичної й соціальної взаємодії. Окрім того, вчена локалізує питоми складнощі випрацювання правописної компетентності здобувачів нефілологічних спеціальностей на тлі мовної політики в умовах російсько-української війни. Дослідниця детально вивчає загальноновизнані віхи такої політики, охарактеризовуючи їх у сучасних реаліях, а також пропонує власний підхід до категоріально-понятійного апарату цієї проблематики.

Питання забезпечення функціонування української мови як державної в аграрних ЗВО розкрито у праці В. Хомич [21], у якій авторка стверджує, що вона (мова) є визначальною ознакою нашого етносу. Вищезазначене засвідчене природою мови, яка, за вченою, є складною системою даних про побут, світогляд та інше, а також способом онтології етнічної свідомості. Дослідниця акцентує увагу на лінгвістичному підході до визначення цього поняття, локалізуючи його як систему словесної репрезентації думок зі звуковою та графічною будовою.

Аналіз актуальних тенденцій, параметризаційних особливостей та іншого у вищій освіті

представлено у праці О. Панькевич та В. Лавренюк [14], де автори підкреслюють значущість забезпечення конституційного статусу державної мови. Вчені акцентують увагу на формуванні мовленнєвої компетентності студентів природничих дисциплін, відзначаючи лакунізованість технічної термінології українською мовою. Дослідники наголошують на тому, що забезпечення української мови як державної є ключовим у формуванні мовленнєвої компетентності здобувачів. Вищезазначений термін аргументовано авторами у власному тлумаченні: як практичне володіння державною мовою та основами культури усного й писемного мовлення. Найдієвішим засобом формування такої компетентності вчені вважають ігрові технології, позиціоновані ними формою організації навчального процесу з різнорівневою взаємодією.

На тривожну тенденцію втручання у мовознавчі дисципліни і навчальні вибіркові курси в технічних ЗВО звертає увагу у своїй праці Н. Нікуліна [13], яка досліджує потенціал фаховомовної (термінознавчої) підготовки в таких установах. Вчена звертає увагу на те, що вищезазначені дисципліни й курси здебільшого витлумачені як співвідносні зі шкільною програмою. Окрім того, дослідниця вказує на тривожну тенденцію прагнення до мінімізації фаховомовної підготовки здобувачів технічних ЗВО. Останнє, на думку авторки, спричинить лакунізованість знань здобувачів у фаховій термінології і номенклатурі, спричинивши фрагментованість здобутої під час навчання інформації. Натомість стрижневі принципи Українського правопису з екстраполяцією на фахову підготовку здобувачів філологічних спеціальностей висвітлено у праці Н. Шатілової [22].

В. Підгурська та І. Голубовська [15] у своїй праці підкреслюють самотність правописної підготовки здобувачів під час вивчення мови за професійним спрямуванням. Так, авторки акцентують увагу на зв'язку між мовленнєвою діяльністю та виформуванням правописних навичок, вбачаючи вихід з ситуації у імплементації у навчальну програму обов'язкового курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». Вчені вважають, що вивчення вищезазначеної дисципліни корелюватиме із загальним рівнем орфографічної та пунктуаційної грамотності здобувачів вищої освіти.

Розгляд української мови як маркера національної ідентичності (на прикладі дисциплін мовознавчого циклу в ЗВО вміщено у праці А. Сібрук та С. Литвинської [19], де проаналізовано вплив гібридної російсько-української війни на освіту

в Україні. Авторки вивчають сучасний стан підготовки здобувачів у сучасних ЗВО, виокремлюючи тенденції розвитку тих чи тих професій, а також акцентують на стрижневій ролі викладачів у формуванні освітніх компетентностей. Науковиці досліджують стрижневі компоненти освітнього процесу, відводячи чільне місце формуванню мотивації здобувачів до вивчення таких дисциплін. Дослідниці відзначають, що актуальні умови виформовують особливі вимоги до молодих спеціалістів: зокрема, мовиться про фактчекінг, інформаційну стійкість та інше.

Репрезентації складнощів імплементації правописних норм у ЗВО присвячено і працю О. Сидоренка, О. Пряхіна, О. Денисенко [18], де представлено методичний посібник кафедри культурології та українознавства Запорізького державного медичного закладу. Автори підкреслюють, що пропонуване видання адресоване усім учасникам освітнього процесу (від викладачів до студентів) й покликане пояснити наступність, суть та причини й логіку правописних норм і змін. Репрезентативною вважаємо також працю Т. Лещенко, Н. Бондар, М. Жовнір [11], у якій авторами представлено досвід створення наочно-навчального посібника. Останній, за словами вчених, створено задля уникнення типових помилок (в усному й писемному мовленні). Дослідники зазначають, що у вищезазначеному виданні узагальнено результати правописних пошуків низки українських мовознавців, описано найпоказовіші зміни й надано практичні рекомендації слововживання тощо.

Продовжує досліджувати це питання в контексті ваги і значення роботи з неправдивими даними в політичному інтернет-дискурсі О. Довгань (О. Dovhan) [23], у якій робота з останніми розглядається в контексті побутування лінгвістичних маркерів. Натомість наукове осмислення історичних витоків та функцій соціальної держави, аналіз соціоекономічних наслідків трансформацій державної політики (в тому числі мовної) у різні періоди державотворення України, а також оцінка впливу останніх на динаміку суспільних перетворень вміщено у праці науковців Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України [12]. Зокрема, у праці підкреслено історичну зумовленість вищезазначених трансформацій крізь призму регулювання соціально-демографічних процесів, забезпечення низки потреб населення (трудова, освітня тощо) й механізму державного патроналізму.

Самобутність мовної політики нашої держави щодо тенденцій англізації вищої освіти пред-

ставлено у праці І. Фаріон [20], де розкрито цей аспект аналізовано проблематики на підґрунті офіційних освітніх документів: «Концептуальні засади державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти» (2012 р.) та «Методичні рекомендації щодо забезпечення якісного вивчення, викладання та використання англійської мови у закладах вищої освіти України» (2023 р.). Остання авторка позиціонує як загрозові для державного статусу української мови, аналізуючи динаміку англізації та її параметризаційну самобутність в нормативно-правовій базі України.

Таким чином, аналіз історіографії проблеми імплементації Українського правопису у ЗВО засвідчує її інтегровану природу та актуальність в контексті сучасних лінгвістичних досліджень. Зокрема, локалізуємо наявність цілої низки прогалин цієї проблеми, які висвітлено докладніше у наступному розділі нашого дослідження, а також актуалізацію інноваційного компонента у вирішенні питання імплементації Українського правопису. Останнє, першою чергою, продукує перегляд наявних підходів, практик, алгоритмів та іншого у актуалізації Українського правопису у ЗВО.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчують вищезазначену лакунізованість вивчення досліджуваного питання. Це, своєю чергою, дозволило виділити низку не вирішених раніше частин загальної проблеми:

1. Параметризації самобутності правописних реформ та їх вплив на українське суспільство у освітньому вимірі.

2. Наявних недоліків впровадження правописних норм в українських ЗВО.

3. Специфіки інституційної відповідальності за їх впровадження, а також вирішення наявних проблем цього процесу.

Отже, вищезазначені віхи є стрижневими для успішної й адаптивної імплементації правописних норм для здобувачів широкого спектра спеціальностей (від філологічних до нефілологічних).

Постановка завдання. Метою статті є вивчення самобутності імплементації Українського правопису. Предметом – виокремлення специфіки цього процесу в контексті діяльності українських ЗВО. Вищезазначені мета і предмет дослідження дозволили сформулювати його завдання:

1. Репрезентувати теоретико-методологічну базу імплементації правописних норм в ЗВО як освітнього виклику.

2. Локалізувати параметризаційні особливості правописних норм у підготовці здобувачів вищої освіти.

3. Висвітлити стрижневі віхи процесу імплементації Українського правопису у інтегрованому ключі.

Виклад основного матеріалу. Вищезазначено роль і параметризаційні особливості правописних норм, а також їх значущість на тлі гібридної російсько-української війни. Проте, незважаючи на експоненційне зростання впливу імплементації останніх, лишається актуальною низка особливостей та соціокультурних змін, продукуваних цими нормами, які корелюють з їх використанням у навчальному процесі. Зокрема, мовиться про **дискурсивність правописних норм**, яка полягає у дискусійній природі чинної редакції 2019 року, що спродукувала бурхливі суперечки щодо доцільності її використання. Так, для ЗВО окреслені зміни є викликом, оскільки передбачають варіативність певних форм (до прикладу, *кафедра* і *катедра*), засобів (до прикладу, ІКТ) та інше [11].

Більше того, згадувана у попередніх розділах статті Зміна № 9 [4] до національного класифікатора професій базована на тій же версії Українського правопису. Відповідно, незважаючи на позірний дозвіл на творення фемінітивів та маскулінітивів останні, хоча і легалізовані нормами цього тексту, не стандартовані. Мовиться про флуктуації й деформації семантики: природно, що жінка-спеціаліст може використати фемінітив для позначення назви своєї професії, проте ці зміни, здебільшого, мають скоріше творчу природу, ніж унормовану.

Так, жінка-декан може стати деканкою, деканесою та тому подібними, що призводить до того, що у збірнику певної конференції співіснують фемінітивні та нефемінітивні форми: адже не всі декани, кандидати та інші будуть використовувати їх. Безпосередньо для практики роботи ЗВО така варіативність означає позірну гендерну та іншу рівність, коли у назвах тез та тому подібних жінка може означити свою стать, проте табличка на дверях все одно буде містити форму, яка визнана у національному класифікаторі професій (здебільшого маскулінітив) [14]. Вищезазначене спродуковано:

а) *відсутністю уніфікованих методичних рекомендацій від НКДСМ*: незважаючи на низку ухвалених рекомендацій на творення таких форм відсутнє комплексне рішення щодо їх творення, натомість більшість відповідей містить безпосередні цитати чинних правописних норм;

б) *активним опором наукової, адміністративної та інших спільнот до нових правописних норм*, частково спричинених пунктом а) та нерозумінням дискурсивних й інших особливостей побутування таких форм у конкретних середовищах (до прикладу, *юриста* у юридичній галузі означає некомпетентного спеціаліста, який не спроможний на професійну діяльність тощо);

в) вищезазначені відсутність стандартування та спричинений ним опір суспільства природно продукує *недостатність інформування населення про логіку, наступність та інше тих чи тих правописних норм* (зокрема, брак інформації призводить до використання суржику замість українських літературних форм та іншого).

Не менш вагомим є наявна **непослідовність, диференційованість практик** імплементації Українського правопису, яка виявляється, першою чергою, у широкому спектрі підходів до викладання української мови у різних ЗВО. Мовиться про окреслені у історіографії проблеми філологічної та нефілологічної освіти: зокрема, ЗВО часто використовують підручники різних авторів, які, своєю чергою, мають свою думку на ті чи ті правописні норми. Як наслідок – плутанина у студентів, особливо у міждисциплінарному середовищі (програми мобільності, обмінів та інше) [17]. Не менш важливими є низка ускладнень, з якими стикаються іноземці під час вивчення часто змінюваного правопису. Відповідно, викладачі української як іноземної змушені приділяти увагу і час глибшому поясненню таких змін, їх логіці, доцільності тощо, що, своєю чергою, знижує ефективність навчання.

Вагомими також є **адміністративні труднощі**, які детерміновані складністю імплементації правописних норм: зокрема, мовиться про оформлення офіційних документів (дипломів, додатків, сертифікатів і тому подібного). Окремі ускладнення можуть виникати з наказами та іншою документацією, оскільки одна частина документів може бути оформлена за старими нормами, а інша – за новими, що продукує парадоксальні ситуації та хаотизує систему документообігу ЗВО, підриваючи довіру до неї громадян [20].

Питомо лінгвістичну природу має **проблема категоріально-понятійного апарату спеціальності та складнощі його перекладу**: так, нові зміни правописних норм продукують появу утруднень їх адаптації українською мовою. Зокрема, нова термінологія, своєю чергою, спричиняє лакунізацію у мові оригіналу, оскільки не всі реалії та інше мають відповідники у мові перекладу.

Наслідком цього стає термінологічна варіативність (особливо у разі міжнародного співробітництва: до прикладу, у межах Еразмус+). Останнє особливо репрезентативно у медичній, юридичній і, природно, освітній (та науковій) сферах, де точність і однозначність інколи є надзвичайно важливими [13].

Вищезазначені віхи, закономірно, спричиняють **інституційну відповідальність ЗВО** у формуванні мовної культури здобувачів, яка, водночас, дискредитована відсутністю системного підходу та автономією установ, наданою Міністерством освіти і науки України (далі – МОН України). Політика останнього спричинила поліваріантність усталених норм, форм і так далі освітнього процесу у ЗВО, наслідком чого стала різниця у початку і закінченні навчального року, різне витлумачення правописних норм і тому подібне [10]. Відповідно, замість унормування у межах навчального процесу відбувається варіативізація правописних норм, яка, своєю чергою, негативно впливає на мовну грамотність випускників.

Висновки. Отже, проведене дослідження засвідчило самотутню роль Українського правопису, який має соціокультурну природу і є більшим, ніж просто набором правил і норм. У контексті гібридної російсько-української війни Український правопис виступає символом незламності, незнищенності української нації, інструментом плекання національної самотутності і засобом опору ідеолого-культурній експансії «руського міра». Таким чином, його збереження і розвиток, а також імплементація у ЗВО, стає стрижневою детермінантою, навколо якої об'єднується українська нація, розуміючи стратегічне значення останнього для майбутнього України.

Окреслені особливості, закономірно, продукують випрацювання нами низки рекомендацій, які покликані уніфікувати та популяризувати вищезазначені норми чинного Українського правопису у роботу ЗВО. Зокрема, ми пропонуємо такі рішення:

1. Стандартування правописних норм: створення методичних рекомендацій, інструкцій тощо НКДСМ, яке дозволить отримати чіткий алгоритм актуалізації Українського правопису.

2. Підтвердження рівня володіння державною мовою викладачами ЗВО шляхом обов'язкового складання іспиту на рівень володіння державною мовою від вищезазначеної НКДСМ й отримання відповідного сертифіката (першого й другого рівнів).

3. Цифровізація навчального процесу ЗВО шляхом актуалізації у його межах інноваційного інструментарію (штучного інтелекту, ІКТ тощо). До прикладу, впровадження інтерактивних правописних довідників і тренажерів як ефективних допоміжних засобів.

4. Продумана, послідовна мовна політика, стратегії та практики від українського уряду, у яких стрижневою мають стати інформаційні кампанії з популяризації Українського правопису через медіа. Актуалізація зворотного зв'язку з громадськістю через залучення молоді до низки конкурсів, вікторин, інтерактивних та інших занять, що інтенсифікувати зацікавленість молодих українців у вивченні норм української мови.

Таким чином, імплементація правописних норм в ЗВО є актуальною проблемою, яка потребує системного, продуманого та наукового підходів. Відтак, гармонізація таких норм, засвідчення рівня володіння державною мовою та інше є вагомими кроками для впровадження стандартування мовних норм у освітній системі України. Останнє можливе за умови колаборацій між освітніми, науководослідними, науковими та іншими установами, а також державними інституціями. Своєю чергою, це сприятиме формуванню сталого мовного середовища, на підґрунті якого українська мова еволюціонуватиме, відповідаючи сучасним викликам і посяде чільне місце у європейському просторі.

Список літератури:

1. Деякі питання Національної комісії зі стандартів державної мови : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 листопада 2019 р. № 911. *Верховна Рада України* : офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://goo.su/Jzd4E0> (дата звернення: 25.01.25).
2. Конституція України. *Верховна Рада України* : офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://goo.su/FAOqH4> (дата звернення: 25.01.25).
3. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квітня 2019 р. № 2704-VII. *Верховна Рада України* : офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://goo.su/RKsNw> (дата звернення: 25.01.25).

4. Про затвердження Зміни № 9 до національного класифікатора ДК 003:2010 : Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 18 серпня 2020 р. № 1574. *Верховна Рада України* : офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://goo.su/aurh7> (дата звернення: 25.01.25).
5. Про Українську національну комісію з питань правопису : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 лютого 2002 року № 198. *Верховна Рада України* : офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://goo.su/6pYowz> (дата звернення: 25.01.25).
6. Український правопис / [ред. : Є. І. Мазніченко та ін.] ; НАН України. Київ : Наукова думка, 2019. 390 с. *Міністерство освіти і науки України* : вебсайт. URL: <https://goo.su/EtHa> (дата звернення: 25.01.25).
7. Груба Т., Горошкіна О. Українська наукова мова : теорія і практика : навчально-методичний посібник. Суми : Університетська книга, 2023. 108 с. *Електронна бібліотека НАПН України* : вебсайт. URL: <https://goo.su/FhsM> (дата звернення: 25.01.25).
8. Каленич К. В., Ядловська О. С. Функціонування державної мови в закладах вищої освіти як запорука набуття професійних компетентностей. *The 12th International scientific and practical conference "Modern problems of science, education and society" (February 5–7, 2024)*. Kyiv, 2024. P. 1039–1045. *ARCher – інституційний репозитарій відкритого доступу представників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* : вебсайт. URL: <https://goo.su/7gzmZ> (дата звернення: 25.01.25).
9. Климова К. Я. Напрями оптимізації мовленнєвої діяльності майбутніх фахівців державної служби у закладі вищої освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського = Scientific bulletin of South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky* : наук. журнал. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021. № 3 (136). С. 80–86. *Репозитарій відкритого доступу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»* : вебсайт. URL: <https://goo.su/ucRLBP> (дата звернення: 25.01.25).
10. Климова К. Я. Формування правописної компетентності здобувачів нефілологічних спеціальностей університетів у контексті реалізації державної мовної політики в Україні. *Слобожанський науковий вісник. Серія : Філологія*. 2023. № 4. С. 85–89. <https://doi.org/10.32782/philsu/2023.4.17> *Слобожанський науковий вісник. Серія : Філологія* : вебсайт. URL: <https://goo.su/BzwrwOt> (дата звернення: 25.01.25).
11. Лещенко Т. О., Бондар Н. В., Жовнір М. М. Український правопис : новації та варіації : наочно-навч. посіб. Полтава : УМКА, 2020. 40 с. *eNUPPIR «Electronic National University «Yuri Kondratyuk Poltava Politechnic» Institutional Repository* : вебсайт. URL: <https://goo.su/jGGq> (дата звернення: 25.01.25).
12. Людський розвиток в Україні : історичний вимір трансформації державної соціальної політики (колективна монографія) / за ред. Е. М. Лібанової. Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2014. 380 с. *Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України* : вебсайт. URL: <https://goo.su/EBB7FM> (дата звернення: 25.01.25).
13. Нікуліна Н. В. Потенціал фаховомовної (термінознавчої) підготовки в сучасних закладах вищої технічної освіти. *Сучасні тенденції організаційно-методологічного забезпечення підготовки фахівців : проблеми та шляхи їх вирішення в умовах глобалізації та євроекономічної інтеграції. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-методичної інтернет-конференції з проблем вищої освіти і науки (18 листопада 2019 р.)*. Харків : ХНАДУ, 2019. С. 115–118. *Електронний архів Харківського національного автомобільно-дорожнього університету (ELArKhADI)* : вебсайт. URL: <https://goo.su/R2Ce3Kt> (дата звернення: 25.01.25).
14. Панькевич О. О., Лавренюк В. В. Українська мова і сучасність : формування мовленнєвої компетентності студентів. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 17. С. 134–136. <https://doi.org/10.32843/2663-6085-2019-17-1-28> *Інноваційна педагогіка* : вебсайт. URL: <https://goo.su/d4dg> (дата звернення: 25.01.25).
15. Підгурська В. Ю., Голубовська І. В. Правописна підготовка студентів на заняттях з української мови за професійним спрямуванням. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. *Електронна бібліотека Житомирського державного університету* : вебсайт. URL: <https://goo.su/UKWVnC> (дата звернення: 25.01.25).
16. Русакова О. В., Волощук Г. М. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі вивчення державної мови майбутніми педагогами в закладах вищої освіти. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2022. № 203. С. 127–132. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-203-127-132> *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки* : вебсайт. URL: <https://goo.su/6lj2wpW> (дата звернення: 25.01.25).
17. Сафонова Є., Козакова Л. Культура мови як важливий чинник формування загальної культури майбутнього фахівця. *Європейське майбутнє : філософсько-освітні студії : Збірник тез і доповідей (Частина I)* / за ред. Г. Д. Берегової та ін. Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В. С., 2024. С. 90–93. *ELABA* : вебсайт. URL: <https://goo.su/ke1oV> (дата звернення: 25.01.25).

18. Сидоренко О. В., Пряхін О. Р., Денисенко О. М. Впровадження норм Нового українського правопису в освітній процес вищої школи. *Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи* : зб. статей V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 19–20 листопада 2020 р. Полтава : УМСА, 2020. С. 336–340. *Електронний архів Запорізького державного медичного університету* : вебсайт. URL: <https://goo.su/EUIKxci> (дата звернення: 25.01.25).
19. Сібрук А., Литвинська С. Українська мова як маркер національної ідентичності (на прикладі вивчення дисциплін мовознавчого циклу в ЗВО України). *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Філологія*. 2023. Вип. 5, № 10. С. 30–36. <https://doi.org/10.32689/maup.philol.2023.5.5> Наукові праці МАУП : вебсайт. URL: <https://goo.su/Vm7BNgQ> (дата звернення: 25.01.25).
20. Фаріон І. Д. Мовна політика України : методологія англізації в освіті. *Записки з українського мовознавства*. 2023. № 30. С. 185–197. <https://doi.org/10.18524/2414-0627.2023.30.283880> *Записки з українського мовознавства* : вебсайт. URL: <https://goo.su/gBENfr> (дата звернення: 25.01.25).
21. Хомич В. І. Забезпечення функціонування української мови як державної в аграрних закладах вищої освіти. *Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень* : матеріали II Міжнародної наукової конференції, м. Київ, 27 серпня 2021 р. / Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця : Європейська наукова платформа, 2021. С. 182–184. *ResearchGate* : website. URL: <https://goo.su/JUEUn> (дата звернення: 25.01.25).
22. Шатілова Н. О. Вивчення принципів українського правопису у фокусі фахової підготовки студентів-філологів. *Модернізація мовно-літературної освіти : досвід, проблеми, перспективи* : Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції педагогічних, науково-педагогічних працівників та студентів (м. Чернігів, 21–22 лютого 2022 р.). Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2022. С. 160–163. *ARCher – інституційний репозитарій відкритого доступу представників Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича* : вебсайт. URL: <https://goo.su/WALLT6> (дата звернення: 25.01.25).
23. Dovhan O. V. Features of neural network modeling of the processes of recognizing linguistic markers of the categories of sense and absurdity in the context of working with false data. *Академічні студії. Сер. «Гуманітарні науки»*. 2023. № 4. С. 54–65. <https://doi.org/10.52726/as.humanities/2023.4.8> *Академічні студії. Сер. «Гуманітарні науки»* : вебсайт. URL: <https://goo.su/XyhP4> (дата звернення: 25.01.25).

Cheripko S. I., Dobrovolska L. A., Kharchenko L. I. APPLICATION OF UKRAINIAN SPELLING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: PROBLEM STATEMENT

The article asserts the distinctive role of the Ukrainian spelling, which has a socio-cultural nature and is more than just a set of rules and norms. The author emphasizes that in the context of the hybrid Russian-Ukrainian war, the Ukrainian spelling is a symbol of the indestructibility of the Ukrainian nation, a tool for nurturing national identity, and a means of resistance to the ideological and cultural expansion of the “Russian world.” Thus, its preservation and development, as well as its implementation in higher education institutions, becomes the core determinant around which the Ukrainian nation unites, realizing the strategic importance of the latter for the future of Ukraine.

The above allows the author to develop several recommendations aimed at unifying and popularizing the above norms of the current Ukrainian spelling in the work of higher education institutions. In particular, the author proposes: 1. Standardization of spelling norms: the creation of methodological recommendations, instructions, etc., by the National Commission on State Language Standards, which will provide a clear algorithm for updating the Ukrainian spelling. 2. Confirmation of the level of proficiency in the state language by teachers of higher education institutions through mandatory passing of the state language proficiency exam by the above-mentioned National Commission on State Language Standards and obtaining a certificate (first and second levels). 3) Digitalization of the educational process of higher education institutions by updating innovative tools (artificial intelligence, information and communication technologies, etc.) within it. For example, the introduction of interactive spelling guides and simulators as effective aids. 4. Developing a well-thought-out, consistent language policy, strategies and practices of the Ukrainian government, in which information campaigns to popularize Ukrainian spelling through the media should be the core. 5. Actualization of public feedback through the involvement of young people in several competitions, quizzes, interactive, and other activities that will intensify the interest of young Ukrainians in learning the norms of the Ukrainian language.

Thus, implementing spelling norms in higher education institutions is an urgent problem that requires a systematic, thoughtful, and scientific approach. Therefore, harmonization of such norms, certification

of the level of proficiency in the state language, etc., are essential steps towards introducing standardization of language norms in the educational system of Ukraine. The latter is possible through collaborations between educational, research, scientific, and other institutions and government agencies. In turn, this will contribute to forming a sustainable linguistic environment, based on which the Ukrainian language will evolve, meeting modern challenges and taking a prominent place in the European space.

Key words: *Ukrainian spelling, spelling norms, language policy, language standards, language standardization, higher education, higher education institutions.*